

Praha 26. 7. 2012

29

Činnost chirurgických oborů v ambulantní péči v roce 2011

Activity of branches of surgery in out-patient care in 2011

Souhrn

Tato Aktuální informace podává přehled o činnosti chirurgických ambulancí, včetně počtu a druhu chirurgických ošetření/vyšetření, počtu ošetřených úrazů podle věku, pohlaví a druhu úrazu a o počtu pracovníků (fyzických osob a úvazků) zajišťujících činnost chirurgických ambulancí. Informace obsahuje také srovnání základních ukazatelů podle krajů ČR.

V roce 2011 bylo v ambulancích chirurgie provedeno celkem 11 790 526 ošetření/vyšetření (všech návštěv), což byl zhruba stejný počet jako v roce 2010. Ošetřeno bylo celkem 1 696 419 úrazů (prvních ošetření pro úraz), což v přepočtu na tisíc obyvatel představuje nárůst o cca 2 % ve srovnání s rokem 2010. Průměrný roční přepočtený počet pracovníků (včetně smluvních) v roce 2011 činil 1 923,8 lékařů, tj. o 39,8 úvazků (2 %) více oproti roku 2010.

Summary

This Topical Information provides a review of activities in out-patient surgery care, including the number and type of surgical treatments and examinations, the number of injuries by age, gender or type of injury, and the number of surgeons and nurses in surgical care (in headcounts and full-time equivalents). This Topical Information also provides a basic comparison of out-patient surgical care activities in regions of the Czech Republic.

In 2011, the number of outpatient surgical care visits amounted to 11 790 526, which was nearly the same as in the year 2010. The number of treated injuries per thousand inhabitants was by app. 2 % higher than in the previous year. Average FTE (full-time equivalent) of physicians has increased by 2 % since 2010.

Aktuální informace o činnosti oboru chirurgie čerpá z údajů získaných v rámci programu statistických zjišťování NZIS prostřednictvím výkazu o činnosti zdravotnických zařízení pro obor chirurgie. Tento výkaz každoročně vyplňují oddělení a pracoviště chirurgie a dětské chirurgie, ortopedie, traumatologie, neurochirurgie, cévní chirurgie, hrudní chirurgie, kardiochirurgie, korektivní dermatologie a plastické chirurgie včetně léčby popálenin.

K 31. 12. 2011 bylo evidováno celkem 1 798 ambulantních oddělení oboru chirurgie, ve kterých činnost zajišťovalo 2 035,06 lékařů (přepočtený počet) a 3 099,10 samostatných zdravotnických pracovníků bez odborného dohledu (ZPBD). Z celkového počtu ambulantních oddělení odevzdalo výkaz 1 618 zařízení, tj. 89 %, což bylo o cca 2 % méně oproti roku 2010, kdy výkaz odevzdalo 91 % evidovaných zařízení.

Dle odevzdaných výkazů pracovalo v ambulancích sledovaných chirurgických oborů celkem 3 309 lékařů (fyzických osob), tj. o 71 lékařů více než v roce 2010. Tento počet odpovídá 95 % všech evidovaných lékařů v ambulancích oboru chirurgie. Dále činnost zajišťovalo celkem 3 597 ZPBD, tj. o 70 méně než v roce 2010.

Průměrný roční přepočtený počet pracovníků (včetně smluvních) v roce 2011 činil 1 923,8 lékařů, tj. o 39,8 úvazků lékaře více v porovnání s rokem 2010, což představuje nárůst o 2 %. V případě ZPBD došlo k nepatrnému nárůstu o 0,3% na 2980,6 úvazků oproti 2 971,76 v roce 2010. Na jeden pracovní úvazek lékaře připadlo za rok v průměru 6 129 ošetření/vyšetření (v roce 2010 to bylo 6 244).

Činnost chirurgických ambulancí

V rámci činnosti chirurgických ambulancí se sledují první ošetření (z nich počty úrazů a zlomenin), kontrolní ošetření, konsiliární vyšetření a jednodenní chirurgie.

V roce 2011 bylo v rámci ambulantních oddělení a pracovišť chirurgických oborů, včetně ambulantních částí nemocnic, vykázáno celkem 11 790 526 ošetření/vyšetření (počet všech návštěv na chirurgii z důvodu prvního ošetření, konsiliárního vyšetření a kontrolního vyšetření), což je o 0,2 % více než v roce 2010, kdy bylo vykázáno 11 764 407 ošetření/vyšetření (při 91 % odevzdaných výkazů v roce 2010 a 89 % v roce 2011). Při dopočtu na 100 % lékařů to bylo cca 12 400 tisíc ošetření/vyšetření. V přepočtu na tisíc obyvatel bylo v České republice v roce 2011 v ambulancích chirurgie provedeno celkem 1 123,3 ošetření/vyšetření, tj. přibližně o 5 návštěv na tisíc obyvatel více než v roce 2010 (1 118,6).

Prvních ošetření, která přeneseně představují počty léčených pacientů, bylo v roce 2011 provedeno necelých 5 mil. (4 994 270; o 0,3 % méně než v roce 2010). Při dopočtu na 100 % lékařů to bylo cca 5,3 mil. léčených pacientů. Z celkového počtu prvních ošetření zhruba jednu třetinu (cca 1,7 mil.) tvořily ošetřené úrazy. Počet kontrolních ošetření mírně vzrostl na cca 6,1 mil. Konsiliárních vyšetření bylo provedeno cca 667 tisíc, tj. o 3,5 % méně než v roce 2010.

Struktura činností chirurgických ambulancí zůstává každým rokem zhruba stejná. Největší objem představovala kontrolní vyšetření (cca 52 %), následovala první ošetření, (42,5 %) a nejmenší podíl tvořila konsiliární vyšetření (6 %).

Ze všech sledovaných chirurgických oborů nejvíce ošetření/vyšetření vykázaly, stejně jako v předchozích letech, ambulance dospělé a dětské chirurgie (60 % návštěv) a ambulance ortopedické (32 % návštěv). Z ostatních oborů nejvíce návštěv připadá na traumatologii (4 %) a na oddělení plastické chirurgie, korektivní dermatologie a popálenin (3 %).

Nejvíce ošetření/vyšetření na tisíc obyvatel kraje poskytli chirurgové v Hl. městě Praze (1 451 ošetření na tisíc obyvatel), v Královéhradeckém kraji (1 286 na tisíc obyvatel) a Plzeňském kraji (1 264 na tisíc obyvatel). Podobná regionální distribuce byla také u počtu pacientů. Naopak nejméně návštěv i počtu pacientů na tisíc obyvatel vykázali chirurgové ve Středočeském kraji. K tomu je nutno doplnit, že údaje nejsou sledovány podle místa bydliště pacienta, ale podle sídla chirurgického pracoviště nebo oddělení.

Jednodenních chirurgických zákroků bylo v roce 2011 vykázáno 46 443 oproti 49 329 v roce 2010, tj. o 4 % méně. Z toho bylo 48 % zákroků provedeno v ambulancích chirurgických, 27 % ortopedických a 19 % v rámci oborů plastická chirurgie, korektivní dermatologie a léčba popálenin. V roce 2011 došlo k nárůstu počtu jednodenních zákroků na cévní chirurgii o 183 % (z 654 na 1 852 zákroků) a o 8 % na ortopedii, naopak k poklesu došlo v případě traumatologie (o 23 %) a neurochirurgie (o 17 %).

Péče o úrazy

Zvláště sledovanou činností chirurgických ambulancí je péče o úrazy. V roce 2011 bylo v ambulancích chirurgie provedeno celkem 1 696 419 prvních ošetření pro úraz (tj. počet pacientů léčených pro úraz), což je přibližně o 2 % více než v roce 2010. V přepočtu na obyvatele tento nárůst představoval 2,3 % (ze 158 ošetřených úrazů na tisíc obyvatel na 161,6 v roce 2011).

Rok	Úrazy podle prvních ošetření - celkem					
	celkem	v tom				
		dopravní	pracovní a školní	sportovní	domov a obytné instituce	ostatní
2010	1 661 721	147 228	231 109	357 192	341 309	584 883
2011	1 696 419	131 123	236 438	365 993	360 250	602 615
Index v %	102,1	89,1	102,3	102,5	105,5	103,0

Počet úrazů v přepočtu na tisíc obyvatel kraje byl nejvyšší v Jihočeském (208 na tisíc obyvatel) a Královéhradeckém kraji (188 na tisíc obyvatel). V případě zlomenin byl nejvyšší počet ošetřených v přepočtu na obyvatele kraje v Libereckém a Pardubickém kraji (shodně 55 na tisíc obyvatel), naopak nejméně v Olomouckém kraji (22 na tisíc obyvatel) a v Kraji Vysočina (32 na tisíc obyvatel). Počty úrazů a zlomenin jsou stejně jako návštěvy na chirurgických ambulancích registrovány podle sídla zdravotnického zařízení, tedy podle místa ošetření, nikoliv podle místa bydliště zraněné osoby.

Podíl jednotlivých druhů úrazů na všech úrazech se oproti předchozímu roku příliš nezměnil. Pomineme-li „úrazy ostatní“ (35,5 %), podíl ošetřených sportovních úrazů činil 21,6 % (celkem 365 993 úrazů), podíl úrazů doma a v dalších obytných institucích 21,2 % (celkem 360 250 úrazů) a školních úrazů 14 % (celkem 236 438 úrazů). Oproti roku 2010 se mírně snížil podíl dopravních úrazů, a to z 8,9 % na 7,7 % (z celkem 147 228 na 131 123).

Ve věkové skupině 0–14 let bylo v roce 2011 ošetřeno celkem 313 863 úrazů, což představovalo meziroční nárůst o 4 % (301 800 v roce 2010). Počet úrazů dětí (0–14 let) v přepočtu na tisíc obyvatel vzrostl z přibližně 200 v roce 2010 na 205 úrazů na tisíc dětí ve věku 0–14 let v roce 2011 (tj. o 2,2 %). Největší podíl v této věkové skupině tvořily, vedle skupiny „ostatní úrazy“ (32 %), úrazy sportovní (25 %), poté domácí a ostatní obytné instituce (21 %), školní (14 %) a dopravní (8 %).

Ve věkové skupině adolescentů (15–19 let) bylo v roce 2011 evidováno 239 213 úrazů (téměř stejně jako v roce 2010, kdy bylo evidováno 239 574 úrazů). V přepočtu na obyvatele ve věku 15–19 let tento údaj představoval nárůst o cca 7 % z 399,8 na 427,1 úrazů na tisíc obyvatel ve věku 15–19 let. Nárůst počtu úrazů v této věkové skupině v minulých letech může být ovlivněn změnou metodiky sběru dat. V této věkové skupině byly v roce 2011 vedle skupiny „ostatní úrazy“ (27 %) nejčetnější úrazy sportovní (29 %), úrazy domácí a v jiných obytných institucích (18 %), úrazy školní/pracovní (17 %) a dopravní (8 %). V porovnání s dětmi byly tedy ve struktuře úrazů adolescentů relativně více zastoupeny úrazy sportovní a dopravní a relativně méně úrazy domácí.

Od roku 2010 je sledování úrazů rozšířeno o věkovou skupinu 20 a více let podle pohlaví. V této věkové skupině v roce 2011 bylo evidováno celkem 1 143 343 úrazů, což představuje nárůst o 2 % oproti roku 2010, kdy bylo evidováno 1 120 347 úrazů. V přepočtu na tisíc obyvatel téhož věku nárůst představoval rovněž 2 % (z 133 na 136).

Hodnota úrazovosti dospělých je jednoznačně nejnižší ze všech sledovaných věkových skupin, což je obecně známý fakt, druhá nejnižší je u dětí. Naopak nejvyšší úrazovost je u adolescentů, tj. osob ve věku 15–19 let (427 úrazů oproti 205 úrazů u dětí v roce 2011). Ve struktuře úrazů u dospělých tvořily největší podíl (vedle kategorie „ostatní úrazy“ 38 %) úrazy doma a v obytné instituci (22 %), dále sportovní úrazy (19 %), pracovní 12 % a dopravní 8 %. V porovnání s dětmi a adolescenty tvoří u dospělých relativně menší podíl úrazy sportovní.

Při sledování počtu úrazů podle pohlaví převažovali u všech druhů úrazů ve všech věkových skupinách muži nad ženami, a to v průměru 1,4násobně. Největší rozdíl v úrazovosti mužů a žen byl v případě sportovních úrazů, kdy u mužů nad 20 let byla sportovní úrazovost 1,7krát vyšší než v případě žen (33 úrazů na tisíc mužů oproti 20 úrazům na tisíc žen). Dopravní úrazovost (počet úrazů na tisíc obyvatel) byla u věkové kategorie 15–19 let a kategorie 20 a více let 1,6krát vyšší u mužů než u žen.

V rámci činnosti ambulantní chirurgie je také sledováno, zda k úrazu došlo v souvislosti s užíváním alkoholu nebo drog. Ze všech cca 1,7 mil. ambulantně ošetřených úrazů tvořily úrazy vzniklé v souvislosti s užitím alkoholu nebo drog méně než 3 % (celkem 45 636 úrazů). Ze všech úrazů v souvislosti s užíváním alkoholu nebo drog naprostou většinu (94 %) tvořily úrazy spojené s užíváním alkoholu. Přibližně 90 % všech úrazů vzniklých ve spojitosti s alkoholem připadalo na věkovou skupinu 20 a více let (muži 64 % a ženy 26 %), 9 % na věkovou skupinu 15–19 let a necelé 1 % na věkovou skupinu 0–14 let. Ze všech úrazů pod vlivem drog jich bylo 84 % evidováno u věkové skupiny 20 a více let (53 % muži, 31 % ženy), 15 % u věkové skupiny 15–19 let (11 % muži a 4 % ženy) a mírně přes 1 % u skupiny 0–14 let.

Pokud jde o druhy zranění v důsledku úrazu, sledována jsou pouze zranění kosterní soustavy, tj. zlomeniny. V roce 2011 bylo zaznamenáno celkem 419 817 zlomenin, tzn. každý čtvrtý úraz z celkového počtu úrazů měl za následek zlomeninu. Tento podíl je dlouhodobě stabilní. V přepočtu na tisíc obyvatel podle věku bylo nejvíce zlomenin ošetřeno ve věkové skupině adolescentů (99,5 zlomenin na tisíc adolescentů), poté u dětí (50,2 zlomenin na tisíc dětí) a nejméně u dospělých (34,2 zlomenin na tisíc dospělých). Struktura ošetřených osob podle věku byla v případě zlomenin stejná jako u úrazů celkem, tj. přibližně 68 % jich bylo ošetřeno u osob ve věku 20 a více let, 18 % u dětí ve věku 0–14 let a 14 % u osob ve věku 15–19 let.

Závěr

Průměrný roční přepočtený počet úvazků (včetně smluvních) v roce 2011 činil 1 923,8 lékařů, tj. o 39,8 lékaře více v porovnání s rokem 2010, což představuje nárůst o 2 %. Objem činnosti sledovaných ambulantních chirurgických oborů byl v roce 2011 zhruba stejný jako v roce 2010. V roce 2011 bylo na chirurgiích ošetřeno celkem 1 696 419 úrazů (prvních ošetření pro úraz), což je přibližně o 2 % více než v roce 2010. V přepočtu na tisíc obyvatel tento nárůst činí 2,3 % ze 158 ošetřených úrazů v roce 2010 na 161,6 v roce 2011.

Vypracoval: Mgr. Petr Wija, Ph.D.

Příloha:**Lékaři a ZPBD pracující v chirurgických oborech**

	2010		2011		Index v % (2010=100%)	
	lékaři	ZPBD	lékaři	ZPBD	lékaři	ZPBD
fyzické osoby (počet)	3 238	3 667	3 309	3 597	102,2	98,1
průměrný roční přepočtený počet pracovníků celkem (vč. smluvních)	1 883,99	2 971,76	1 923,80	2 980,63	102,1	100,3

Chirurgická ošetření/vyšetření (návštěvy)

	Celkem	v tom			Jednodenní chirurgie
		první ošetření	kontrolní ošetření	konsiliární vyšetření	
2010	11 764 407	5 009 943	6 063 321	691 143	49 329
2011	11 790 526	4 994 270	6 129 273	666 983	46 443
Index v % (2010=100%)	100	100	101	97	94
Struktura 2011 v %	100	42	52	6	x

Úrazy podle druhu úrazu, pohlaví a věku

Druh úrazu		0–14 let		15–19 let		20 a více let	
		muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Počet všech úrazů		179 472	134 391	138 778	100 435	656 991	486 352
	dopravní	9 370	6 956	12 340	7 293	57 420	37 744
	pracovní a školní	30 947	23 712	23 233	17 457	84 565	56 524
	sportovní	45 270	32 212	42 622	27 310	133 461	85 118
	domov a obyt. inst.	37 196	29 332	24 087	20 043	135 983	113 609
	ostatní	56 689	42 179	36 496	28 332	245 562	193 357
Pod vlivem	alkoholu	220	74	2 655	1 211	27 654	11 126
	drogy	21	11	290	114	1 427	833

Úrazy podle věku a pohlaví na 1 000 obyvatel

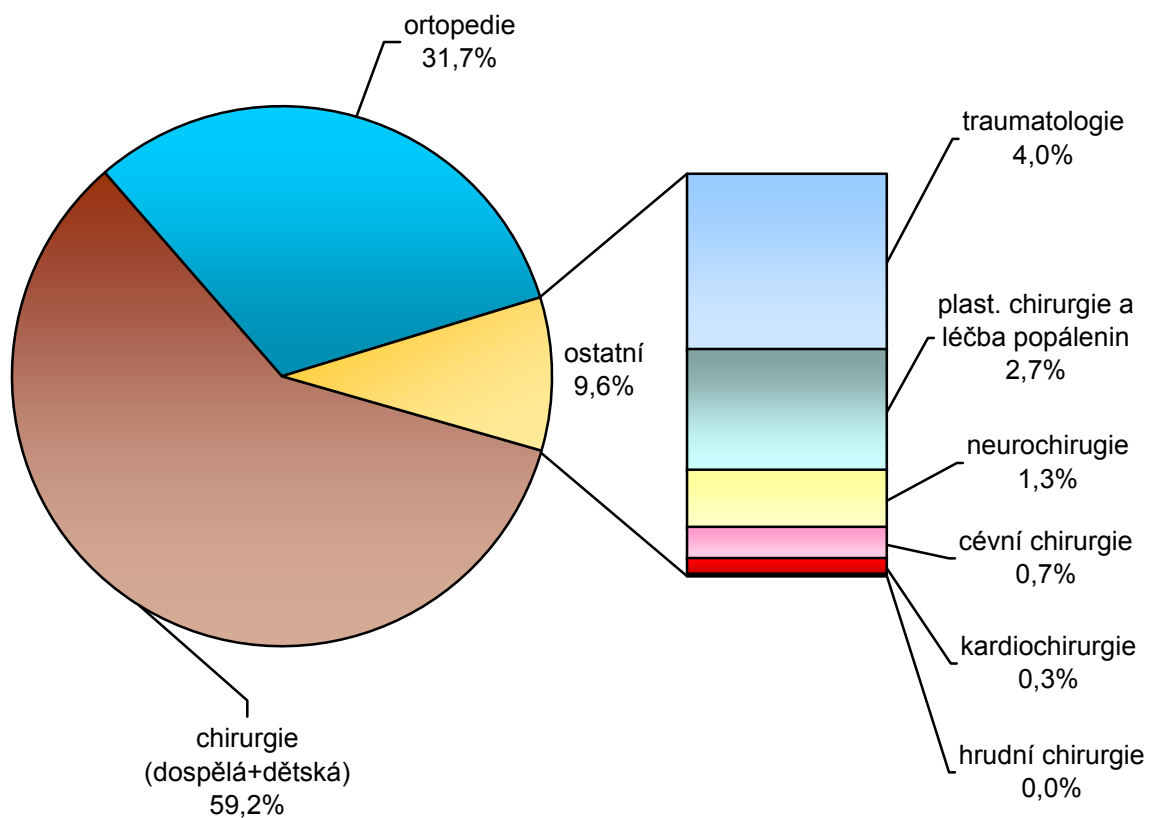
	Celkem	v tom				
		dopravní	školní a pracovní	sportovní	domov a obytné instituce	ostatní
0–14 let						
muži	228,3	11,9	39,4	57,6	47,3	72,1
ženy	180,2	9,3	31,8	43,2	39,3	56,6
15–19 let						
muži	482,9	42,9	80,8	148,3	83,8	127,0
ženy	368,2	26,7	64,0	100,1	73,5	103,9
20 a více let						
muži	161,0	14,1	20,7	32,7	33,3	60,2
ženy	112,4	8,7	13,1	19,7	26,3	44,7

Chirurgická ošetření/vyšetření a počty úrazů podle krajů na tisíc obyvatel

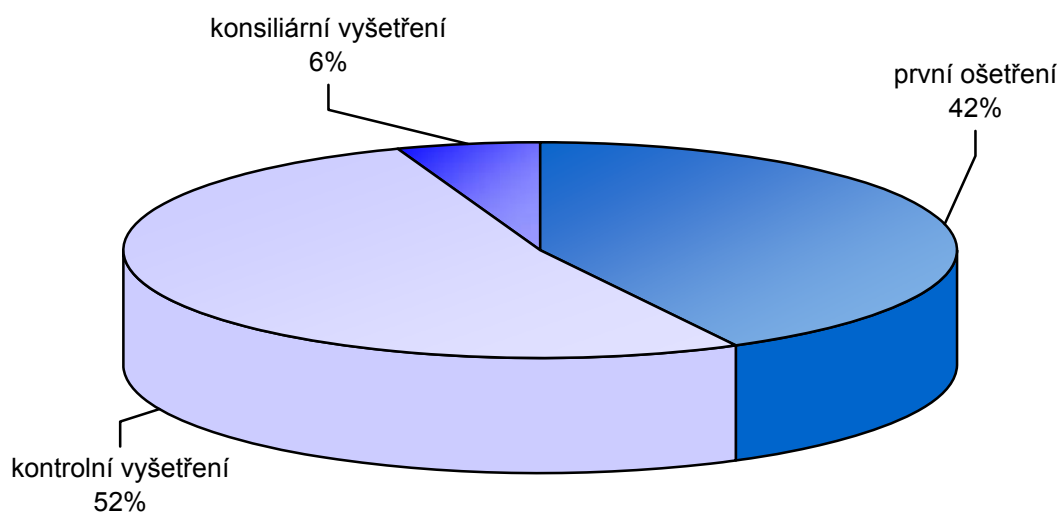
Kraj	Počet ošetření/vyšetření (návštěv) celkem na tis. obyvatel	Počet prvních ošetření na tis. obyvatel	Počet úrazů na tis. obyvatel	Počet zlomenin na tis. obyvatel
Hl. m. Praha	1 450	600	187	51
Středočeský	852	373	123	33
Jihočeský	1 014	471	208	43
Plzeňský	1 214	556	155	37
Karlovarský	1 088	467	156	35
Ústecký	1 107	445	169	34
Liberecký	1 091	492	185	55
Královéhradecký	1 234	543	188	44
Pardubický	1 180	497	167	55
Vysočina	999	460	155	32
Jihomoravský	1 185	466	145	46
Olomoucký	1 122	465	135	22
Zlínský	1 056	455	166	42
Moravskoslezský	1 073	431	159	35
ČR	1 123	476	162	40

Pozn.: Počty ošetření (úrazů) jsou registrovány podle sídla zdravotnického zařízení, tj. podle místa ošetření, nikoliv podle místa bydliště zraněné osoby.

Rozložení návštěv (ošetření-vyšetření) podle chirurgických oborů v roce 2011

Struktura chirurgických ošetření/vyšetření v roce 2011

Struktura úrazů v roce 2011

